Conselleria d'Educació
i Universitats
Institut d'Avaluació i Qualitat
del Sistema Educatiu

Maig 2025

Avaluació externa curs 2024-2025
4t d'educació secundària obligatòria

Competència en comunicació lingüística en llengua catalana

MODEL 3

Nom i llinatges: _____

Centre: _____ **Grup:** _____

Instruccions

- Per fer la prova utilitza un bolígraf **blau** o **negre** no esborrable.
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta…).
- En aquest MODEL hauràs de **respondre** de la manera següent:
  - A la **PART 1**
    - marcant ☒ **l'opció** o les **opcions** de resposta correctes. Fixa't si hi ha una o més respostes correctes per a cada pregunta.

☒ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D.

* si t'equivoques, omple tot el quadrat ■ i marca de nou la resposta correcta amb **X**. Si vols marcar de nou una opció ja descartada, encercla-la ◉.

- escrivint la resposta correcta dins del requadre:

El text diu que…

- marcant si les afirmacions són **vertaderes** (**V**) o **falses** (**F**) amb una **X**.

	V	F
	X	
		X
	X	
		X

- completant les taules en què l'enunciat demana que relacionis columnes:

Pregunta	**A**	**B**	**C**	**D**
Opció	1	2	3	4

  - La **PART 2** és per escriure la redacció final. Si necessites fer una planificació o esquema del text que has d'escriure, pots utilitzar l'espai indicat al quadern amb el nom *esborrany*.
    - Recorda que només pots escriure la teva resposta dins l'espai que marca el requadre.

Comprensió oral

Àudio: *La nostra tribu*, de **L'ofici de viure**. Catalunya Ràdio.

1. Què dona **sentit** a la nostra **vida** segons la psicòloga Joana Frigolé?

0-1

2. Indica almenys **dos sinònims** que fa servir el presentador del programa per descriure la paraula ***grup.***

0-1-2

3. Indica quins d'aquests enunciats **completen** les paraules de la psicòloga Joana Frigolé quan diu «**som animals mamífers**».

Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. Som una espècie animal en què només sobreviuen els individus millor adaptats a l'entorn.
- ☐ B. La nostra supervivència depèn de cuidar-nos els uns als altres.
- ☐ C. La nostra supervivència depèn de les decisions d'un líder.
- ☐ D. L'ésser humà és una espècie que necessita viure en comunitat.

0-1

4. **Explica** de manera breu l'afirmació següent del psicòleg Josep M. Faricle: «**la soledat és la gran pandèmia actual**».

0-1

5. Amb quina de les **situacions comunicatives** següents relacionaries aquestes **característiques**:

Marca ☒ **l'opció** correcta.

frases inacabades — repeticions d'una mateixa idea — pauses en el discurs

- ☐ A. El discurs inaugural del curs en una facultat de psicologia.
- ☐ B. La intervenció d'un especialista en una conversa radiofònica.
- ☐ C. Un documental televisiu sobre els trastorns psicoafectius.
- ☐ D. Un capítol d'un *podcast* especialitzat en temes d'actualitat.

6. Digues ☒ si són **vertaderes** (V) o **falses** (F) les afirmacions següents d'acord amb com entén el psicòleg Josep M. Faricle el sentiment de **pertinença** a un **grup** social.

El sentiment de **pertinença** a un **grup** social el podem trobar...

	V	F
vivint en una ciutat.		
compartint el compromís en valors i objectius.		
formant part de grups en xarxes socials.		
seguint *influencers* d'èxit.		
comptant amb la proximitat física d'altres en la vida quotidiana.		

0-1-2

7. Un dels convidats és presentat en qualitat de psicòloga i ***coach***. Indica almenys dues de les paraules següents que siguin equivalents en català.

Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. entrenador
- ☐ B. fisioterapeuta
- ☐ C. assessor
- ☐ D. preparador

0-1-2

8. El psicòleg Josep M. Faricle fa l'afirmació següent:

> «Aquests grups de pertinença organitzats digitalment són un engany, **per posar una paraula educada**.»

Què **vol dir** amb l'expressió destacada en negreta?

Raona breument la resposta.

0-1

9. Les **paraules** que es fan servir a l'àudio es poden agrupar quan fan referència a un **mateix tema**. Fixa't en l'exemple i **escriu** una o diverses paraules que identifiquin aquests grups.

A)	B)	C)	D)
internet			
xarxa	tribu	neurotransmissor	amor
influencer	colla	pandèmia	dolor
digital	col·lectiu	psicologia	soledat

0-1-2

Lectura 1

L'ambre gris

La seva fragància indescriptible acompanyava els rituals de l'antic Egipte, perfumava els palaus de les reines d'Orient i feia únics els àpats dels sultans, mentre els metges el feien servir per curar la ment i el cor i li atribuïen efectes afrodisíacs. De la mateixa manera, a Europa les dames més nobles duien al coll una capseta arrodonida, penjant d'un collaret d'or adornat amb joies, però el que era més valuós de debò n'era el contingut: un fragment d'ambre gris, que purificava l'aire al voltant i mantenia la pesta allunyada.

De fet, quan dius que una cosa es ven a pes d'or, en el cas de l'ambre gris l'ofens, perquè costa molt més. I no cal tamisar el llit dels rius ni endinsar-se en la foscúria de les mines, el pots trobar tot passejant per la vora de l'oceà. Arriba allà, a la platja, i segur que acaba a les mans de la gent més rica del món.

D'on prové, però, durant molt de temps va ser un misteri. Corrien les teories més fantasioses, per als xinesos era l'alè d'un drac condensat pel mar, per als filòsofs àrabs, una trufa que creixia al fons del mar o el fruit d'alguna planta submarina, un mineral dejectat pels abismes, una barreja entre mel i cera d'abella que havia caigut i rodolava entre les ones, i un llarg etcètera (...).

Fins al vespre del 13 de febrer del 1783, quan a la Royal Society de Londres es procedeix a la lectura d'un informe sobre l'ambre gris del doctor Frank Schediawer, que és austríac però viu a Anglaterra (...).

Ha examinat diversos fragments d'aquesta substància, i en cap cas ha trobat "urpes o becs d'ocell, plomes, plantes o conquilles o espina de peix". El que no manca mai, en canvi, són els becs de calamar.

En aquell moment no aconseguia explicar-s'ho, més endavant alguns caçadors de balenes li van exposar amb gran desimboltura que l'ambre gris es pot trobar a la vora del mar, sí, però en quantitats molt superiors a l'interior de les vísceres dels catxalots. (...)

Així, avui sabem que l'ambre gris el produeixen aquestes balenes, habituades a menjar sípies i calamars, bons i nutritius però amb un bec duríssim i indigerible que es queda a l'estómac i els provoca molèsties. Aleshores la substància recobreix els becs, els empaqueta i els fa passar per l'intestí sense provocar gaires danys, fins a alliberar-los amb els excrements.
Vet aquí per què al principi té un color marró fosc i fa una ferum que tomba d'esquena, però després de surar durant anys per l'oceà es torna més clar i pren aquell perfum seu embriagador.

En conclusió, també en aquest cas no servien de gaire els debats sobre trufes marines, alens de drac i minerals dels abismes, n'hi havia prou amb preguntar-ho a la gent del mar. I descobrir així que el dolç ambre gris, l'essència de les reines, el do dels déus als mortals per oferir-nos un tastet de l'aire que es respira al Paradís, és la caca d'una balena que té una indigestió de calamars. (...)

Genovesi, Fabio. *El calamar gegant*, Edicions del Periscopi.

10. Localitza al fragment següent un **exemple** de cadascun d'aquests **recursos literaris.**

Recursos literaris

1. **Epítet:** adjectiu que s'adjunta a un nom per emfasitzar-ne una qualitat inherent.
2. **Comparació**: un objecte és comparat a un altre que hom suposa més conegut, per fer més sensible aquell o una propietat d'aquell.
3. **Personificació**: atribució de qualitats humanes a animals, coses o conceptes.

Fragment del text

«De fet, quan dius que una cosa es ven a pes d'or, en el cas de l'ambre gris l'ofens, perquè costa molt més. I no cal tamisar el llit dels rius ni endinsar-se en la foscúria de les mines, el pots trobar tot passejant per la vora de l'oceà. Arriba allà, a la platja, i segur que acaba a les mans de la gent més rica del món.»

Exemples

1. **Epítet**: _____
2. **Comparació**: _____
3. **Personificació**: _____

0-1-2

11. Aquest **text** pertany al subgènere de la divulgació científica, a quin tipus de **lector** el **recomanaries**?

Marca ☒ **l'opció** correcta.

Recomanaria aquest text a un lector que…

- ☐ A. li agradi llegir sobre les relacions humanes i el món complex dels sentiments i les emocions.
- ☐ B. s'apassiona amb els temes socials i amb els llibres que expliquen els grans canvis de la societat.
- ☐ C. estigui acostumat a la lectura de memòries, dietaris i biografies.
- ☐ D. li agradin els temes científics, com la investigació i el coneixement que desmunten les explicacions mítiques o llegendàries.

12. Indica almenys **3 recursos** que fa servir l'autor per destacar **l'existència** de l'**ambre gris**.

Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. Les aplicacions actuals en el camp de la cosmètica.
- ☐ B. L'origen real de la seva composició.
- ☐ C. Un recorregut històric del seu ús.
- ☐ D. El seu valor econòmic.
- ☐ E. La seva presència en la història de la pintura i la música.
- ☐ F. El misteri durant molt de temps del seu origen.

0-1-2

13. Extreu del text un **enunciat** que faci **referència** a l'**origen fantàstic de l'ambre gris** i un altre que en faci a l'**explicació científica**.

Origen fantàstic de l'ambre gris: ✍

Explicació científica: ✍

0-1

14. Què **vol dir** l'autor quan descriu l'ambre gris com «**el do dels déus als mortals per oferir-nos un tastet de l'aire que es respira al paradís**»?

✍

0-1-2

Lectura 2

Heroïcitats a *The Last of Us*

"Sé que no estàs infectada perquè t'esforces massa a sobreviure", diu un dels personatges més terrorífics de *The Last of Us*, en un dels moments àlgids de la sèrie, que acaba de finalitzar la primera temporada a HBO Max. Sens dubte, voler sobreviure implica tenir motius per viure. Però, quins motius hi poden haver per voler viure en un escenari tan horrorós com el que proposa la sèrie? Aquesta pregunta incideix directament en el tema central de la sèrie, que utilitza aquest món per preguntar-se què és el que val la pena de la vida. La resposta la troba en els vincles que establim els uns amb els altres, una idea que és l'eix temàtic de la història dels dos protagonistes i que també apareix en altres trames. Durant el viatge que han viscut junts s'ha gestat un vincle nou entre en Joel i l'Ellie que és el que els dona realment esperança.

I per això, durant el recorregut de la sèrie, les escenes on ells dos comparteixen moments on no hi ha acció són tan importants. En cada nit passada al ras es gesta un vincle que serà el motor que els empentarà quan les coses es posin difícils. Però el que és més interessant de *The last of Us* és com capgira l'estructura tradicional de protector-protegida a mesura que avança cap al final. La sèrie parteix del prototip d'un heroi, en Joel, que té la missió de protegir un personatge vulnerable (per edat, per coneixements) com és l'Ellie. Però The last of Us no vol que l'Ellie sigui un més dels personatges adolescents que han hagut de ser protegits-cuidats per homes d'acció que exerceixen de figura paterna. Perquè l'Ellie és intel·ligent, valenta i capaç. L'elaboració del personatge arriba al seu punt àlgid al penúltim episodi, que subverteix un patró clàssic: l'Ellie es troba en una situació de perill molt gran i la sèrie narra en paral·lel com en Joel corre a salvar-la. Els espectadors estem acostumats a veure com ell, l'heroi, arriba a l'últim moment per salvar-la a ella. Però en aquest cas és ella que se salva sola. (...)

L'últim episodi consagra definitivament l'Ellie com l'heroïna de la sèrie. En una dinàmica semblant, ella torna a estar en una situació límit. I si bé és ara ell qui s'obre pas matant a tothom per treure-la d'allà, són les motivacions de tots dos el que els separa. L'heroi no és només qui fa el que és correcte, sinó sobretot qui fa el que és correcte malgrat que suposi un sacrifici personal. En Joel no està disposat a sacrificar el vincle que ha establert amb l'Ellie i que li ha permès tornar a voler viure. Però ella, en canvi, sí està disposada a renunciar a aquest vincle, i a la pròpia vida, per tal de fer el bé comú. (...)

Heroïcitats a The Last of Us, de Toni de la Torre. El temps, 2023.

15. Creus que el **text** es pot transmetre a través d'un **mitjà audiovisual**?

- ☐ Sí
- ☐ No

A continuació, indica en què consisteixen aquests **recursos** del **llenguatge no verbal** que s'hi podrien fer servir.

Relaciona els **recursos** (A-D) i les **característiques** (1-4).

Recursos	**Característiques**
A. Expressions facials:	1. acompanyen el discurs verbal i ajuden a dirigir la comunicació o a transmetre sentiments.
B. Gestos:	2. demostren el grau d'interès i d'obertura envers els altres mitjançant l'exposició i l'orientació del nostre tors.
C. Postures:	3. informen de l'edat, el sexe, l'origen, la cultura, la condició socioeconòmica, etc., d'una persona.
D. Aparença:	4. comuniquen, sense paraules, alegria, sorpresa, tristesa, por, menyspreu…

Recursos	**A**	**B**	**C**	**D**
Característiques				

0-1-2

16. La sèrie *The Last of Us* supera alguns dels **estereotips** tradicionals respecte dels **personatges femenins** i **joves.**

Digues ☒ si aquests enunciats són **vertaders** (**V**) o **falsos** (**F**).

	V	**F**
A la sèrie se subratlla la necessitat de protegir els personatges femenins.		
La protagonista reuneix qualitats que l'equiparen al protagonista masculí.		
Als darrers capítols, la protagonista salva la vida gràcies al protagonista masculí.		
Al final de la sèrie, l'heroïcitat autèntica recau en la protagonista.		
La protagonista és una jove vulnerable que necessita una figura paterna per sobreviure.		

0-1-2 ☐

17. Reemplaça les **paraules subratllades** per una de la llista següent que sigui **equivalent**.

«L'**elaboració** del **personatge** arriba al seu punt **àlgid** al penúltim **episodi**, ja que **subverteix** un **patró clàssic** (...)»

model — període — protagonista — sant — aparició — transforma — construcció — envellit — culminant — establert — capítol — motle — converteix — intermedi — típic

«L'/El/La_____ del/ de la _____ arriba al seu punt _____ al/a la penúltim/a _____, ja que _____ un/ una _____ _____ (...)»

0-1-2 ☐

18. Després d'haver llegit el text, consideres que l'autor hauria d'haver **informat** el lector d'un possible ***espòiler***?

0-1

19. A continuació apareixen algunes **raons** que expliquen el perquè **no** s'ha **traduït** de l'anglès el **títol** de la sèrie. Uneix aquests enunciats perquè tenguin un sentit complet.

Relaciona **l'enunciat** (A-D) amb la **causa** (1-4) corresponent.

Enunciat

A. En un món global en què el coneixement de l'anglès està molt estès,

B. Com que és un producte audiovisual que es llença a nivell internacional,

C. El títol de la sèrie és un nom propi,

D. Es manté el títol original,

Causa

1. es tracta d'identificar la sèrie arreu del món.

2. per tant, depèn de la voluntat dels creadors de mantenir-lo en anglès.

3. perquè l'origen de la sèrie és un videojoc molt popular,

4. el títol en anglès no representa un problema de comprensió.

Enunciat	**A**	**B**	**C**	**D**
Causa				

0-1-2

Lectura 3

tria bé!

Amb l'arribada de la primavera, a finals de mes, les aromes fresques són un element essencial a la cuina mediterrània. Per això us proposem algunes herbes aromàtiques com l'alfàbrega, l'orenga i la menta, imprescindibles per al mes de març.

text *pol martin de haro* / / **foto** *pretty images*

ALFÀBREGA

- **A casa** Es pot cultivar en testos mitjans i li agrada el sol. S'ha de regar de manera regular i evitar que s'hi acumuli aigua.
- **Grècia** Alfàbrega deriva de la paraula grega *basilikos*, que significa "planta reial".
- **Mediterrània** A la cuina Italiana es fa servir en plats com la pasta i les amanides, i també per preparar salses com el pesto.
- **Protector** És digestiva, antiinflamatòria i antioxidant, i enforteix el sistema immunològic.

VS

ORENGA

- **Pizza** És el condiment ideal d'aquest plat i combina molt bé amb el tomàquet i el formatge.
- **Cuida la pell** L'orenga té moltes propietats antioxidants que permeten frenar l' envelliment i mantenir la pell sana.
- **Occidental** És originària de Turquia, on es feia servir per les propietats medicinals, i aviat es va popularitzar a Grècia i Roma.
- **Purificadora** Històricament, els celtes la feien servir en els rituals religiosos per purificar les cases i protegir les persones.

les altres **herbes**

FONOLL

Es fa servir per cuinar peix, per complementar guisats i per fer infusions per les propietats digestives, i la semblança de l'aroma amb l'anís.

ROMANÍ

Aquesta planta de la península ibèrica té efectes diürètics i anti-inflamatoris. A l'hora de cuinar és un bon condiment per a la carn, com ara la vedella i el xot.

FARIGOLA

Es fa servir en guisats pel sabor i la fragància i també en sopes. És una planta rica en ferro i antioxidants i té efectes antisèptics si se'n fan infusions.

MENTA

És molt refrescant i un clàssic de dolços com els xiclets, els caramels i, fins i tot, els gelats. Té vitamines i minerals com el calci.

Tria bé!, de Pol Martín de Haro. Revista Cuina, 2021 (Núm. 247).

20. Extreu del text un **ús culinari**, un altre de **medicinal** i un altre de **religiós** de **l'orenga**.

0-1

21. Tria **l'element** adequat a la **situació comunicativa** del text que acabes de llegir.

Marca ☒ de cada apartat **l'opció** correcta.

A. Emissor: autor…

- ☐ 1. especialitzat.
- ☐ 2. divulgador.
- ☐ 3. tècnic.

B. Receptor: lectors…

- ☐ 1. adults
- ☐ 2. infantils.
- ☐ 3. qualssevol.

C. Tema:

- ☐ 1. tècnic.
- ☐ 2. general.
- ☐ 3. específic.

0-1

22. Indica quin d'aquests enunciats es correspon amb la **finalitat** del **text**.

Marca ☒ **l'opció** correcta.

- ☐ A. Exposar la composició d'algunes herbes per al seu ús medicinal.
- ☐ B. Explicar la importància de les herbes aromàtiques en la cultura europea.
- ☐ C. Donar consells per tal de millorar el cultiu de les herbes aromàtiques.
- ☐ D. Informar de les aplicacions culinàries i d'altres usos, així com de les propietats, d'algunes herbes aromàtiques.

23. Quina **funció sintàctica** fa el sintagma ***per purificar les cases i protegir les persones*** en aquest fragment?

> «Històricament els celtes la feien servir en els rituals religiosos **per purificar les cases i protegir les persones**.»

Complement circumstancial de…

Marca ☒ **l'opció** correcta.

- ☐ A. finalitat.
- ☐ B. manera.
- ☐ C. companyia.
- ☐ D. quantitat.

24. Et pareix **encertada** la **distribució** de la **informació** en aquest text?

Marca ☒ **l'opció** correcta.

☐ Sí

☐ No

Raona la teva resposta.

0-1-2

Expressió escrita

25. A continuació hauràs de fer una redacció d'**aproximadament 200 paraules** (més o menys 20 línies de 10 paraules cada una).

Si n'escrius menys es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanam que primer facis un esborrany en l'espai en blanc que hi ha a continuació.

Recentment una coneguda **plataforma** de **continguts audiovisuals** ha comprat els drets per retransmetre el pròxim **Mundial** de **futbol femení**. Creus que aquest fet afavorirà l'interès per un esport que ha estat tradicionalment practicat per homes?

Escriu un text en què donis la teva **opinió** sobre aquesta qüestió i d'altres com si es crearà una afició que acudeixi als estadis en major mesura i converteixi en ídols les millors jugadores; si tot això potenciarà la pràctica del futbol femení de base; o si atreurà inversions en publicitat per part de grans empreses i, per tant, milloraran els contractes de les jugadores professionals.

0-1-2	0-1-2	0-1-2	0-1-2	0-1-2
25a	25b	25c	25d	25e

0-1-2	0-1-2	0-1-2	0-1-2	0-1-2
25f	25g	25h	25i	25j

La prova continua a la pàgina següent

Expressió escrita

Esborrany

Expressió escrita

Si has repassat bé tota la prova...

Enhorabona: has acabat!

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

Conselleria d'Educació i Universitats
Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu

Les imatges tractades en aquest document no vulneren els drets de propietat intel·lectual.

Avaluació externa 2024-2025 IAQSE-CAIB © 2025 by IAQSE
is licensed under CC BY-NC-SA 4.0